

Drvena industrija u Bosni i Hercegovini

Drvena industrija u Bosni i Hercegovini smatra se jednom od najperspektivnijih industrijskih grana. Prije raspada bivšeg Jugoslavije i rata nakon toga, bh. kompanije iz sektora drvne industrije bile su poznate širom svijeta. Tih godina kompanija

Konjuh izvinice posjedovala je najveću tvornicu u Evropi za proizvodnju stolova, zavidovička Krivaja imala je najveću evropsku tvornicu za proizvodnju tokarenih stolica sa masivnim sjedištem, dok je, recimo, u okviru umsko-industrijskog preduzeća iz Sarajeva postojalo nevjerovatnih 220 proizvodnih pogona. Tada su kompanije iz sektora drvne industrije BiH većinu svojih proizvoda izvezile na zahtjevna svjetska tržišta. Dok je švedska IKEA bila još u povojima, BiH je bila drugi po veličini evropski izvoznik namještaja u Sjedinjene Američke Države, sa neznatno količinski manjim izvozom iza prvoplasirane Italije. Izvoz je u to vrijeme rastao geometrijskom progresijom: za samo deset godina, krajem osamdesetih, BiH je povećala izvoz namještaja na američko tržište za čak 5,8 puta.

No, u ratu je većina proizvodnih kapaciteta bh. drvoprerađivačkog sektora uništena. Gotovo potpuno je nestala, recimo, mogućnost proizvodnje iverice i mediapan ploče, koje su se prije rata proizvodile u količinama od 223.000 (iverice) i 90.000 (mediapan) kubnih metara godišnje. Proizvodnja montažnih drvenih kuća pala je sa 250.000 na samo 30.000 metara kubnih, a proizvodnja stambenih, kao i pluta praktično je potpuno nestala.

Umjesto nekada prosperitetne industrijske grane nikle su brojne pilane, velikim dijelom nelegalne. Radeći bez ikakvih dozvola za rad i uplata doprinosa i davanja, za samo par godina one su razorile umski fond Bosne i Hercegovine. Dobrim dijelom ovakvom stanju u drvnoj industriji BiH kupovali su Svjetska banka i MMF koji su prije četiri godine spriječili zahtjev privrednika da se zabrani izvoz sirove rezane građe i trupaca iz namještaja i zemlje.

Shodno tome, i statistika bilježi značajno povećanje proizvodnje u sektoru primarne obrade drveta (u prevodu to znači oboriti drvo, odsjeći grane i trupac natovariti na kamion za transport), a pad finalne proizvodnje u poratnim godinama. Recimo, proizvodnja kuhinjskog namještaja u BiH je sa 118.120 kubnih metara iz 1997. godine pala na 96.892 kubna metra u 2000. godini. Prije rata, samo Konjuh izvinice je proizvodio oko 600.000 kubnih metara kuhinjskih stolova.

Nekadnjačke velike sisteme, poput izpada, Krivaje i Konjuha, zamijenile su male firme, od koje neke posluju gotovo u potpunoj ilegali i koje se uglavnom bave izvozom trupaca. Procjenjuje se da danas u BiH posluje oko 1.500 kompanija u sektoru drvne industrije koje oko 70 posto svoje proizvodnje izvoze, a više od dvije trećine tog izvoza se odnosi na primarnu rezanu građu. S druge strane, sve relevantne informacije i istraživanja u sektoru drvne industrije pokazuju da u BiH trenutno postoji oko 2.000 pilana, većinom nelegalnih, od čega je čak 1.300 smješteno na teritoriji Federacije BiH.

No, i u tako teškoj situaciji bh. proizvođači se ipak bude. Prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje, izvoz namještaja iz BiH je u najvećem obimu iako prema Njemačkoj i u prošloj godini je, u odnosu na prethodnu, povećan za 103 posto. Proizvodnja namještaja lani je povećana za 35 posto u odnosu na godinu ranije, a izvoz za 26,8 posto. Najveći udio u porastu proizvodnje, kao i izvoza, iskazale su kompanije Konjuh, Jadrina, Krivaja, Standard, Dallas, Palavra, Impregnacija Holz, Kesten, Fis, Finvest, Nord Ent, HMM i tako dalje.

Naravno, ovakve stidljive ali ipak dobre rezultate poslovanja prepoznali su i investitori na Sarajevskoj berzi koji su posljednjih mjeseci intenzivirali kupovinu dionica onih kompanija iz drvnog sektora čiji se vrijednosni papiri nalaze u ponudi na berzi. To su prije svega Standard Sarajevo, Konjuh izvinice, Namještaj Gradačac i iz Stupčanica Olovo.

Vrijednost dionica svih ovih kompanija, čak i u slučaju zaokružene vlasničke strukture, kao u slučaju Standarda Sarajevo, porasla je značajno u posljednjih nekoliko mjeseci i godina. Dionice Konjuha izvinice su se početkom izlaska na berzu prodavale po 7 KM, a danas po 65 KM. Tako je i sa Standardom, čija je vrijednost dionica otisla sa 3,28 na 50 KM. I u slučaju iz Stupčanice Olovo, najveće legalne pilane u FBiH, situacija je slična: vrijednost dionica je sa 5,5 otisla na 16 KM.

A kakva je perspektiva kompanija iz sektora drvne industrije čije su dionice izlistane na berzi? Odgovor je jednostavan - relativno o većini tih kompanija nije ono što je nekad bila, niti imaju zavidne tehnološke mogućnosti, one se ipak bave poslom u kojem nije tako teško uspjeti kao u nekim drugim sektorima. Upućeniji u trenutno stanje na tržištu znaju da je dovoljno da posjedujete bilo kakvo drvo i da će kupci pronaći vas umjesto da vi tražite njega. To, recimo, daje dobru perspektivu za Stupčanicu Olovo.

Malo teža situacija je sa proizvođačima, koji se ipak trebaju potruditi da dizajniraju i proizvedu namještaj, montažnu kuću ili pak obične ploče. No, i te kompanije, kako vidimo iz dosadašnjih analiza kretanja njihovih dionica na berzi, imaju svijetlu budućnost. Loše se pišu velikim sistemima poput zavidovičke Krivaje, koji su godinama sistematski uništavani i rasparčavani, iako bi se u osnovi i ova kompanija, kada bi bilo volje i znanja, mogla oporaviti.

Nema, dakle, nikakve sumnje da kompanije iz drvne industrije BiH čeka koliko-toliko svijetla budućnost, koja će se vjerovatno odraziti povoljno i na vrijednost dionica na berzi. No, u ovom slučaju, kao uostalom i u svim ostalim, preporuka malim investitorima glasi: ne vjerujte glasinama, a prije investiranja vašeg novca u bilo koje dionice dobro provjerite kompaniju, raspitajte se da li se i čime bavi, kakve su i jesu li redovne plate radnicima, imaju li proizvodnju i izvoz, te kakva je trenutna tržišna vrijednost njihovih dionica na berzi. Tek nakon detaljne analize moguće je donijeti odluku o eventualnom ulaganju novca u dionice.